

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

God innføringsbok om hjerterehabilitering

Mæland JG.

Helhetlig hjerterehabilitering

2. utg. 158 s, tab, ill. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2006. Pris NOK 298 ISBN 82-7634-715-0

Målgruppen er leger, fysioterapeuter, sykepleiere og andre som tar hånd om hjertepasienter under og etter sykehusopphold. Dette er ment som en innføringsbok, og er en revidert og litt utvidet versjon av den første utgaven,

som kom i 1995 (1). Intensjonen er å se rehabilitering i et helhetlig perspektiv med vekt på pasientens egen innsats for å øke sin funksjonsevne.

Gjennom 13 kapitler omtales ulike sider av hjerterehabilitering. Boken er lettlest og leseren trenger nødvendigvis ikke ha helsefaglig bakgrunn. Utformingen er derimot noe kjedelig, blant annet er alle illustrasjonene (figurer og tabeller) i svart-hvitt.

Forfatteren starter med å beskrive hva hjerterehabilitering omhandler og hovedtrekkene i utviklingen av fagområdet rehabilitering frem til i dag. Det er foretatt en avgrensning til iskemisk hjertesykdom, men som det påpekes, kan mye av fremstillingen overføres til andre typer hjertelidelser. I de første kapitlene omtales årsaker, epidemiologi og kliniske aspekter ved angina pectoris, hjerteinfarkt og plutselig hjertedød på en pedagogisk god måte. Forholdsvis mye plass er viet fysisk trening. Dette kan forsvares ettersom en metaanalyse har vist at ulike programmer som utelukkende består av fysisk trening, er like effektive i å redusere dødeligheten etter hjerteinfarkt som flerfaglige rehabiliteringsprogrammer (2). Det skorter imidlertid på litteraturhenvisninger som beskriver hvordan treningen av disse pasientene kan gjennomføres.

De øvrige kapitlene er om temaer som psykologiske reaksjoner på sykdommen, pasientinformasjon, atferdsmodifikasjon og psykososiale tiltak som ledd i rehabiliteringen. Presentasjonen er helhetlig, og det

er gode innbyrdes henvisninger mellom kapitlene. Likevel er det fullt mulig å lese enkeltkapitler uavhengig av resten.

Denne andre, reviderte utgaven er supplert med nyere forskningsresultater og helsestatistikk. I tillegg har det kommet til et kapittel om sekundærforebyggende tiltak. Ettersom sekundærforebygging og rehabilitering er så nær knyttet sammen, oppleves dette som en klar forbedring.

Boken egner seg godt for helsepersonell som arbeider med hjertepasienter og ønsker en oppdatering. Den er også en nyttig innføringsbok for helsefagutdanningene og medisinstudiet.

Trine Tegdan Moholdt

Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Litteratur

1. Mæland JG. Helhetlig hjerterehabilitering. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1995.
2. Taylor RS, Brown A, Ebrahim S et al. Exercise-based rehabilitation for patients with coronary heart disease: systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Am J Med* 2004; 116: 682–92.

Smitte i et utvidet perspektiv

Knutstad U, red.

Smitte

165 s. Oslo: Cappelen Akademisk, 2006.
Pris NOK 248
ISBN 82-02-24979-1

Intensjonen er å belyse fenomenet smitte fra ulike perspektiver. Målgruppen er medisinstudenter, helsefaglige studenter samt helsearbeidere. Sju forfattere presenterer egne forskningsarbeider samt egne refleksjoner i lys av fagdisiplinene medisin, historie, psykologi/psykiatri, antropologi og sykepleie. Fremstillingen beveger seg mellom det globale og det lokale, det generelle og det individuelle og mellom makro- og mikronivå.

Vår tradisjonelle forståelse av smittebegrepet blir utfordret. Utsagnet «smitte kjenner ingen grenser» understreker at smitte i utgangspunktet rammer alle. Gunnar Bjune peker på at det likevel finnes grenser for smitte, men disse grensene er

først og fremst av økonomisk art. 80 % av den belastningen som infeksjonssykdommer skaper, rammer mennesker i fattige land. Kamp mot fattigdom vil derfor være det viktigste tiltaket for å redusere byrden av smittsomme sykdommer.

Gjennom et historisk tilbakeblikk viser Ingunn Elstad betydningen av å lære av fortiden. Et slikt tilbakeblikk tilfører perspektiver på det vi mener vi kjenner og forstår; historien lærer oss å problematisere etablerte sannheter og representerer slik sett en advarsel mot å tro at den kunnskapen vi har i dag, er den riktige og fullstendige.

Flere av forfatterne diskuterer kulturelle aspekter ved smittsomme sykdommer. Ulike samfunn har ulike oppfatninger av hva som forårsaker utvikling av sykdom, og en rekke sykdommer er assosiert med skyld og skam. I tillegg til ekstra lidelser kan stigmatiserende sykdommer føre til fornektelse av diagnose og til forsinket eller avbrutt behandling.

Adelheid Hummelvoll Hillestad peker på at smittebegrepet ikke er entydig, men må ses som en del av kulturelle meningsuniverser både på individ- og samfunnsnivå. Gjennom å følge norske sykepleierstudenter på Balkan og i Norge viser hun hvordan forestillinger og kategoriseringer om rent og urent kan utkonkurrere kunnskap om bakterier, virus og smittespredning. Gjennom sine eksempler fra praksis viser hun hvordan beskyttelse mot smitte også kan inneha en psykologisk dimensjon. Bruk av hansker ved alle former for pasientberøring er et slikt eksempel: Ved å unngå all form for hudkontakt holder man ikke bare bakterier på avstand, men også pasientenes lidelser og sårbarhet.

Ragnhild Nicolaisen peker på hvordan naturvitenskapen ved hjelp av rasjonelle årsaksforklaringer kan bidra til å redusere stigma gjennom å avmystifisere sykdommers opprinnelse. Hun understreker likevel betydningen av ikke å ensidig rette søkelyset mot mikroben. Dette vil medføre tap av viktig kunnskap om hvordan smitte faktisk berører pasientens liv.

Dette er nettopp bokens styrke. Gjennom et tverrfaglig perspektiv får vi et innblikk i den kompleksiteten som omgir smittebegrepet. Boken illustrerer betydningen av å ha et helhetlig og tverrfaglig siktemål i møte med smitte og sykdom, både på individ- og samfunnsnivå. Den vil derfor kunne fungere svært godt i forhold til